

LANG LEVE SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING IN HET ONDERWIJS

Als leerlingen lekker in hun vel zitten, kunnen zij beter leren.

Geef daarom aandacht aan sociaal-emotionele vaardigheden in de klas. Zo leren leerlingen al vroeg positief omgaan met zichzelf en de ander. Een goede start om zich een leven lang te ontwikkelen en krachtig in de maatschappij te staan.

DOOR DORINDA TERHOEVE

Door sociaal-emotionele vaardigheden te ondersteunen, ontwikkel je een persoonlijke identiteit en beter omgaan met emoties. Zo ben je beter in staat om je positief te verbinden met anderen. Anke Appeldien Boer begeleidt als mede-oprichtster van de methode Gelukskoffer al 12 jaar lang scholen zodat leerlingen deze vaardigheden ontwikkelen. "We leren leerlingen zelf invloed uit te oefenen op hun gedachten, en dat ze altijd een eigen keuze hebben. Leerlingen leren zichzelf beter kennen en hebben meer oog voor de ander. Er ontstaat compassie naar elkaar. Dat zorgt voor veerkracht."

Betere sfeer, beter gedrag, beter leren

Dit blijkt ook uit een onderzoek van MarketResponse uit 2020. Leerlingen met goed ontwikkelde sociaal-emotionele vaardigheden voelen zich prettiger op school, zijn onderling meer betrokken en vertonen minder pestgedrag. Ook waren de leerprestaties op het gebied van rekenen, lezen en schrijven beter. Dit herkent Anke: "Leerlingen motiveren zichzelf om te leren als ze weten wat hun talenten zijn en voelen dat ze ertoe doen. Het is zelfs bewezen dat de leerprestaties met 11% toenemen als kinderen lekker in hun vel zitten."

Minder kansongelijkheid

Daarnaast biedt aandacht voor persoonlijke ontwikkeling op school kansen aan kinderen die thuis niet altijd sociaal-emotionele vaardigheden meekrijgen. Deze leerlingen weten soms niet hoe ze met een lastige situatie om moeten gaan. "Door op school aandacht te geven aan persoonlijke ontwikkeling en het gesprek aan te gaan, zorg je dat ook deze kinderen kunnen opgroeien tot veerkrachtige en oplossingsgerichte volwassenen. Zo kun je als leerkracht het verschil maken."

Gebrek aan tijd en mogelijkheden geen excuus

Ondanks dat er steeds meer aandacht is voor sociaal-emotionele vaardigheden in het onderwijs, heeft dit nog geen vaste plek in het curriculum. Leerkrachten ervaren in de praktijk een tekort

aan tijd en mogelijkheden, blijkt uit het onderzoek van MarketResponse. Toch levert aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling meer op dan het kost. "Leerlingen leren beter en worden zelfstandiger. Er ontstaat meer rust en een positieve sfeer. Zo wordt het managen van de klas een stuk makkelijker en is er juist meer rust en ruimte voor lesgeven."

Gelukkiger in de klas door sociaal-emotionele ontwikkeling

Om in de behoefte van scholen te voorzien, is er de methode Gelukskoffer van Malmberg. Deze leert leerlingen over persoonlijke ontwikkeling, hun eigen invloed op geluk en persoonlijk leiderschap. De leerlingen doen samen of alleen oefeningen vanuit diverse thema's. De thema's zijn gebaseerd op de positieve psychologie: positief denken, dankbaarheid, zelfvertrouwen, talenten, toekomstdromen en wat het is om te geven.

"Je ziet de leerlingen dan groeien," zegt Anke. Neem bijvoorbeeld Carlos van 11 jaar. Hij merkt op: "Als ik geluk aan een ander geef, word ik daar zelf gelukkig van." Een andere leerling weet nu beter hoe ze met pesters om moet gaan: "De lessen in geluk waren erg leuk en handig. Ik heb bijvoorbeeld geleerd anders over dingen na te denken en wat ik goed vind aan mezelf. Ik kan er nu beter mee omgaan dat ik gepest word en ik durf meer voor mezelf op te komen."

"Leerlingen motiveren zichzelf om te leren als ze weten wat hun talenten zijn en voelen dat ze ertoe doen."

Gelukkige school

Uit onderzoek van Arizona State University blijkt dat aandacht voor sociaal-emotionele vaardigheden het meest succesvol is bij een schoolbrede aanpak. De Brandsmaschool in Bussum geeft daarom les in sociaal-emotionele ontwikkeling van groep 1 tot en met 8. "We pakken het integraal aan. We gaan als team met de methode én de kinderen aan de slag. Ook betrekken we ouders. Volgend schooljaar doen we met alle groepen het hele jaar door activiteiten en oefeningen rondom sociaal-emotionele ontwikkeling. Zo wordt het echt onderdeel van het leven van zowel de kinderen als de leerkrachten," vertelt de directrice van de school.

Sociaal-emotionele ontwikkeling: niet alleen voor leerlingen

Maar sociaal-emotionele ontwikkeling stopt niet na schooltijd. Ook voor een leerkracht is het positief om zich te ontwikkelen. Door als leerkracht aan sociaal-emotionele vaardigheden te werken, leer je jezelf beter kennen én beter voor jezelf opkomen. Zo worden werkdagen leuker. En dat straalt af op de leerlingen. Je creëert zo een veilige leeromgeving: "De sleutel tot een veilige leeromgeving is zelf kwetsbaar durven zijn. Open zijn over jouw eigen obstakels en hoe je daarmee omgaat als leerkracht. Zo maak je verbinding met elkaar in de klas."

Samenwerken voor een veilige leeromgeving

Sociaal-emotionele ontwikkeling in het onderwijs gaat dus niet alleen om leerlingen. Het gaat om de samenwerking tussen leerlingen en leerkrachten om een veilige leeromgeving te creëren waarin ieder verantwoordelijkheid neemt. Zo kunnen leerlingen opbloeien en hun eigen talenten ontdekken, de leerkracht krijgt meer werkplezier en er ontstaat voor zowel de leerkracht als de leerling minder stress. Een positiever pedagogisch klimaat helpt de leerkracht te focussen op lesgeven, zodat er meer ruimte komt voor vertrouwen in de autonomie van de leerkracht. Want, zij staan voor de klas en helpen de leerlingen op weg naar een mooie toekomst.

Bronnen

<https://marketresponse.nl/wp-content/uploads/31634-Rapportage-De-plek-van-sociaal-emotionele-vaardigheden-in-het-onderwijs.pdf>

Kochenderfer-Ladd, B., & Ladd, G. W. (2016), Integrating academic and social-emotional learning in classroom interactions.

In K. R. Wentzel & G. B. Ramani (Eds.), Handbook of social influences in school contexts: Social-emotional, motivation and cognitive outcomes (pp. 349-366). Routledge. Durlak, J. A. Weissberg, R. P. Dymnichie, A. B. Taylor, R. D. & Schellinger, K. B. (2011).

The impact of enhancing students' social and emotional learning a meta-analysis of school-based universal interventions.

